

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad y cyfarfod	22 Tachwedd 2023
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cyng. Gwyneth Ellis / Bob Chowdhury – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr adroddiad	Bob Chowdhury – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl	Y wybodaeth ddiweddaraf gan Archwilio Mewnol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddiariad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gynnydd diweddaraf Archwilio Mewnol o ran darpariaeth gwasanaeth, darparu sicrwydd, adolygiadau a gwblhawyd, perfformiad ac effeithiolrwydd mewn ysgogi gwelliant.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Darparu gwybodaeth am y gwaith a wnaed gan yr Adain Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor. Mae'n galluogi'r Pwyllgor i fonitro perfformiad a chynnydd yr Adain Archwilio Mewnol yn ogystal â darparu crynodeb o adroddiadau Archwilio Mewnol er mwyn i'r Pwyllgor gael sicrwydd ar wasanaethau eraill y Cyngor a meysydd corfforaethol. Mae hyn yn galluogi'r Pwyllgor i gyflawni ei gyfrifoldebau yn unol â'i Gylch Gorchwyl. Bydd cyflawni'r cynllun archwilio yn cynorthwyo'r Pwyllgor i gael sicrwydd bod y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adlewyrchu amodau'r Cyngor yn briodol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn ystyried cynnwys yr adroddiad ac yn asesu cynnydd a pherfformiad yr Adain Archwilio Mewnol.

3.2. Bod y Pwyllgor yn penderfynu a oes arno angen sicrwydd pellach ynglŷn ag unrhyw rai o'r meysydd a archwiliwyd i olrhain cynnydd y cynlluniau gweithredu gwelliant.

4. Manylion yr adroddiad

4.1. Mae Atodiad 1 yn darparu diweddariad ar y gwaith archwilio mewnol a wnaed ers yr adroddiad diweddar diwethaf i'r Pwyllgor ym mis Gorffennaf 2023.

4.2. Ers yr adroddiad diwethaf i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio mae pedwar archwiliad wedi'i gynnal sydd wedi darparu sgôr sicrwydd uchel. Yn ystod yr haf, cynhaliodd Archwilio Mewnol ymarfer i nodi faint o gamau gweithredu sydd ar ôl ar y system Verto ac yna faint o gamau gweithredu sydd ar ôl i ysgolion.

4.3. Nid ydym ni wedi cynnal cymaint o adolygiadau na'r disgwyl yn ystod y chwe mis cyntaf (oherwydd nifer o ddigwyddiadau a oedd yn gofyn am sylw brys). Yn gyntaf, derbyniodd y Cyngor gŵyn rhannu pryderon ar ddechrau'r flwyddyn ac, o ganlyniad, ym mis Gorffennaf a mis Awst cynhaliwyd ymchwiliad. Hefyd ym mis Gorffennaf, mynegodd dau bennaeth gwasanaeth bryderon ynghylch camddefnyddio cronfeydd o fewn eu gwasanaethau (roedd hyn unwaith eto yn golygu cynnal ymchwiliadau mawr) ac ym mis Awst gofynnodd wasanaeth i ni gynnal adolygiad o'u fflôt arian mân.

4.4. Dw i'n falch o gyhoeddi, ers 17 Gorffennaf, bod ein lefelau staffio yn gywir, a bod y tîm yn gwneud cynnydd da gyda'u tasgau. Mae hyfforddiant yn cael ei ddarparu i gefnogi a datblygu llwybr gyrfa tri archwilydd.

4.5. Ers y diweddariad diwethaf fis Gorffennaf 2023, mae'r Cyngor wedi hysbysebu a llenwi'r pum swydd Pennaeth Gwasanaeth a nodwyd i ailstrwythuro'r Tîm Arwain Strategol:

- Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion a Digartrefedd
- Pennaeth Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol
- Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol: Pobl
- Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Corfforaethol: Perfformiad, Digidol ac Asedau
- Pennaeth Cyllid ac Archwilio (Swyddog Adran 151)

4.6. Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn monitro perfformiad i fynd i'r afael â chamau sy'n deillio o adolygiadau archwilio. Cyfrifoldeb y rheolwyr yw mynd i'r afael â'r camau hyn a chofnodi'r cynnydd ar y system rheoli perfformiad (Verto). Mae Archwilio Mewnol yn parhau i gynnal archwiliadau 'dilynol' ac yn adrodd ar gynnydd gan gyflwyno cynlluniau gweithredu sy'n deillio o archwiliadau sicrwydd isel er mwyn sicrhau bod gwelliannau angenrheidiol yn cael eu gwneud.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn. Nid oes cyfraniad uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd rhai prosiectau yn y Cynllun yn adolygu meysydd Blaenoriaeth Corfforaethol ac yn darparu sicrwydd ar eu darpariaeth.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Amherthnasol – nid oes penderfyniad na chostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Amherthnasol – nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Amherthnasol

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Ni cheir goblygiadau ariannol o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Os na chwblheir gwaith archwilio digonol yn ystod y flwyddyn, mae risg na fydd y Prif Archwilydd Mewnol yn gallu tynnu ar sicrwydd digonol i gyflwyno barn

flynyddol gyflawn yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Caiff archwiliadau eu blaenoriaethu i roi sylw i lywodraethu, rheoli risg a rheolaethau mewnol a bydd y cwmpas ar gyfer yr archwiliadau hyn yn canolbwyntio ar risgiau allweddol.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud penderfyniad mewn perthynas â'r adroddiad hwn.